

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/8604
GK 16

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1812/4411
Konu : Yazılı soru önergesi

31.12/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 10/07/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-14336 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Batman Milletvekili Ayla Akat Ata tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/8604 Esas No.lu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:

Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2320/5542
Konu : Yazılı soru önergesi

31.12/2009

Sayın Ayla Akat ATA
Batman Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/8604 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

1. "Tutuklama kararının yerine getirildiği kurumlar" kenar başlıklı 111 inci maddesinde,

"(1) Tutuklular, iç ve dış güvenlik görevlisi bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engelleri olan, 34 üncü maddede sayılan hâller dışında oda ve koridor kapıları sürekli olarak kapalı tutulan ve yasal zorunluluklar ayırık, dışarıyla irtibat ve haberleşme olanağı bulunmayan normal güvenlik esasına dayalı tutukevlerinde veya maddî olanak bulunmadığı hâllerde diğer kapalı ceza infaz kurumlarının bu amaca ayrılmış bölümlerinde tutulurlar.

(2) Eylem ve davranışları ile 9 uncu madde kapsamına giren tutuklular, yüksek güvenlikli tutukevlerinde veya buna olanak bulunmadığı hâllerde yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.

(3) Kadın, çocuk ve gençlik tutukevleri müstakil olarak kurulabilir. Tutuklular, tutukevlerinde veya maddî olanak bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde, büyükler, kadınlar, gençler, çocuklar olmak üzere ve suç türleri de gözetilerek ayrı yerlerde barındırılırlar.";

2. "Tutukluların barındırılması" kenar başlıklı 113 üncü maddesinde,

"(1) Tutuklular, maddî olanaklar elverdiğince suç türlerine ve taşıdıkları güvenlik riskine göre ayrı odalarda barındırılırlar. Aralarında husumet bulunanlar ile iştirak hâlinde suç işlemiş olanlar aynı odalarda barındırılmazlar ve birbirleri ile temas etmelerini engelleyecek tedbirler alınır.";

3. "Tutukluların yükümlülükleri" kenar başlıklı 116 ncı maddesinde,

"(1) Bu Kanunun; yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi, kuruma alınma ve kayıt işlemleri, hükümlüler ile yakınları ve ilgililerin bilgilendirilmesi, cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına ve sağlığın korunması kurallarına uyma, bina ve eşyaların korunması, kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi, oda ve eklentilerinde bulundurulabilecek kişisel eşyalar, arama, disiplin cezalarının niteliği ve uygulanma koşulları, kınama, bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma, ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma, hücreye koyma, çocuk hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin tedbirleri ve cezaları, disiplin soruşturması, disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması, yönetim tarafından alınabilecek tedbirler, zorlayıcı araçların kullanılması, ödüllendirme, şikâyet ve itiraz, nakiller, disiplin nedeniyle nakil, zorunlu nedenlerle nakil, hastalık nedeniyle nakil, nakillerde alınacak tedbirler,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

avukat ve noterle görüşme hakkı, kültür ve sanat etkinliklerine katılma, ifade özgürlüğü, kütüphaneden yararlanma, süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı, telefonla haberleşme hakkı, radyo, televizyon yayımları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı, mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı, bu Kanunda sayılan günlerde dışarıdan gönderilen hediye kabul etme hakkı, din ve vicdan özgürlüğü, muayene ve tedavi istekleri, hükümlülerin beslenmesi, iyileştirme programlarının belirlenmesi, hükümlülerin sayısı ve uygulanacak güvenlik tedbirleri, eğitim programları, öğretimden yararlanma, muayene ve tedavileri, sağlık denetimi, hastaneye sevk, infazı engelleyecek hastalık hâli, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmeleri, ziyaret, yabancı hükümlülerin ziyaret, ziyaret ve görüşlerde uygulanacak esaslar, beden eğitimi, kütüphane ve kurslardan yararlanma konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76, 78 ilâ 84 ve 86 ilâ 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.";

4. "Hükümlülerin gruplandırılması" başlıklı 24 üncü maddesinde,

"(1) Hükümlüler;

a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,
b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler,

c) Tehlike hâli taşıyanlar,

d) Terör suçluları,

e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular,

Gibi gruplara ayrılırlar.

(2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.";

5. "Hükümlünün barındırılması ve yatırılması" başlıklı 63 üncü maddesinde,

"(1) Tehlikeli hâli bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fizikî yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılırlar.

(2) Her hükümlüye yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak ve yeterli sayıda yatak takımı verilir.

(3) Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez.

(4) Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ısı, ısıtma, havalandırma ve hijyen sağlanır.";

6. "Ziyaret ve görüşlerde uyulacak esaslar" başlıklı 86 ncı maddesinde,

"(1) Kapalı ve açık ceza infaz kurumlarına ziyaret veya görüşe gelen resmî heyet ve özel kişiler, kurum güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlarda bulunamaz, kurum güvenliği için alınan ve uygulanan yasal ve idarî tedbirlerin değiştirilmesini isteyemezler.

(2) Kurumun düzen ve güvenliğini, hükümlülerin sağlığını bozabilecek nitelikteki eşya ve maddeler ile her türlü iletişim araçları ve taşıma izin belgesi olsa da silâhlar kuruma sokulamaz. Ziyaret ve görüşlerde hükümlülere para, kıymetli evrak ve eşya verilemez.

(3) Kurum görevlileri ve dış güvenlik görevlileri dahil olmak üzere, sıfat ve görevi ne olursa olsun, ceza infaz kurumlarına girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal dedektörle aranır; eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirilir, ayrıca şüphe hâlinde elle aranır. Bu cihazların bulunmadığı yerlerde arama ve kontrol elle yapılır. Ancak milletvekilleri, mülkî amirler, hâkim, Cumhuriyet savcıları ve bu sınıftan sayılanlar,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

avukatlar, noterler, ceza infaz kurumları ve tutukevleri kontrolörleri, izleme kurulu başkan ve üyeleri, uluslararası sözleşmelerle yetkileri tanınmış kişi ve kuruluşların temsilcileri, ceza infaz kurumu ve tutukevi koruma birlik komutanı ile kurum müdürünün üstleri ağır cezayı gerektiren suçüstü hâlleri dışında elle aranamaz. Duyarlı kapı cihazının ikazının sürmesi hâlinde bu kişiler ancak, elle aramayı kabul ettikleri takdirde kuruma girebilirler. Ziyaret yerleri de ziyaret öncesi ve bitiminde aranır.

(4) Ceza infaz kurumlarına giren avukatlarca savunmaya ilişkin olduğu yazılı olarak beyan edilen belge ve dosyalar incelemeye tâbi tutulmaz.

(5) Konusu suç teşkil etmemekle birlikte ceza infaz kurumlarına sokulması yasak olan her türlü eşya, çıkışta sahibine verilmek üzere idare tarafından muhafaza altına alınır.

(6) Hükümlüler, odalarından çıkış ve dönüşlerinde ayrı yerlerde ve farklı memurlarca üst ve eşya aramasına tâbi tutulurlar.

(7) Aramalarda insan onuruna saygı esastır.

(8) Ziyaret ve görüşlerde kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhâl son verilir. Suç oluşturan davranışlar, ilgili idarî ve adlî makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip özel kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı davranışları ve istekleri nedeniyle görüşme hakları, kurumun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir. Mevzuatın avukatlar bakımından getirdiği hükümler saklıdır.";

B) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü;

1. "Kuruma alma ve kayıt işlemleri" başlıklı 67 nci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında,

"(4) Hükümlüler hakkında üst ve eşyası arandıktan sonra aşağıdaki işlemler yapılır:

a) Kuruma gelen her hükümlü kabul odasına alınır. Bu süre içerisinde hükümlünün kuruma uyumuna yönelik yardım yapılarak, gerekli olan bilgiler sözlü ve yazılı olarak kendisine bildirilir. Kabul odasına alınan hükümlü burada en çok üç gün kalır,

b) Kabul odasında geçen süre içerisinde cezaevi tabibi tarafından muayeneleri yapılır ve muayene sonucu sağlık fişine kaydolunur,

c) Muayene sonucunda, kurumda tedavisi mümkün olmayan veya bulaşıcı bir hastalığı veya cezasının infazına engel herhangi bir maluliyeti olduğu tespit edilenler, kurum en üst amiri tarafından derhâl Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir,

d) Kabul odasında bulunan hükümlülerin okuma, yazma ve öğrenim durumları öğretmen tarafından belirlenir,

e) Hükümlülerin bir meslek ve sanatı olup olmadığı, var ise seviyesi, atölye şefi tarafından belirlenir,

f) Psiko-sosyal yardım servisi görevlileri tarafından hükümlüye ilişkin ilk bilgiler alınır,

g) Her hükümlünün odaya gönderilmeden önce yıkanması sağlanır,

h) Her hükümlüye kurumunda çekilmiş fotoğrafı bulunan bir 'hükümlü kimlik belgesi' verilir.

(5) Kabul odasındaki işlemler bitirdikten sonra hükümlü suç, grubuna uygun odaya yerleştirilir.";

2. "Kuruma yerleştirme" başlıklı 69 uncu maddesinde,

"(1) Hükümlülerin kuruma yerleştirilmesi, 5275 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde belirtilen gruplandırmalara uygun olarak yapılır. Bu yerleştirmede aşağıda sayılan ilkeler uygulanır:

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

a) Hükümlü kadın ve erkekler, mümkün olduğu kadar ayrı kurumlarda bulundurulur. Aynı kurumda barındırılmaları zorunlu ise, kadın ve erkeklere ait bölümler birbirlerinden tamamen ayrılır,

b) Hükümlü çocuklar ve gençler öncelikli olarak kendilerine ait kurumlarda, mümkün olmadığı takdirde diğerlerinden tamamen ayrı bölümlerde barındırılır,

c) Hükümlüler, tutuklulardan ayrı kurumlarda veya tamamen ayrı bölümlerde bulundurulur,

d) Genel kolluk hizmetlerinde veya diğer kamu görevlerinde çalışmış hükümlüler, kurumların ayrı bir bölümünde barındırılır,

e) Cinsel yönelimi farklı hükümlülerin diğerlerinden ayrı odalarda kalmaları sağlanır.";

3. "Hükümlülerin gruplandırılması" başlıklı 75 inci maddesinde,

"(1) Hükümlüler, 5275 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde gösterilen esaslara göre gruplandırılır.

(2) Hükümlülerin gruplandırılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle gösterilir.";

4. "Telefonla görüşme hakkı" başlıklı 88 inci maddesinde,

"(1) Kapalı kurumda bulunan hükümlüler, belgelendirmeleri koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile telefon görüşmesi yapabilir.

(2) Telefonla görüşmeleri aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

a) Hükümlüler, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası ile hücreye koyma cezasının infazı sırasında olmamak koşuluyla, idarenin kontrolünde bulunan ve kurumun uygun yerlerine yerleştirilen telefonlardan yararlandırılır,

b) Disiplin cezaları olsa bile, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde, hükümlülerin telefon görüşme hakları hiçbir şekilde engellenemez,

c) Açık ve kapalı kurumlardaki hükümlüler; altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılır. Bu hâlde, yapılan telefon konuşmaları o haftaya ait konuşma hakkından sayılmaz. Görüşmeler, tutanak ile belgelenir ve tutanaklar özel bir dosyada saklanır,

d) Kurum personeli hükümlülere tahsis edilen telefonları kullanamaz,

e) Hükümlüler, telefon görüşmesi hakkına sahip oldukları konusunda bilgilendirilir,

f) Hükümlülerin telefonla görüşme gün ve saatleri, kurumda bulunan telefon adedi, başvuru sırası, kurumun asayiş ve güvenliği dikkate alınarak idare tarafından belirlenir. Hükümlüler görüşebilecekleri yakınlarından bir veya birden fazla kişi ile haftada bir kez ve bir telefon numarasıyla bağlantı kurarak kesintisiz görüşme yapabilir. Herhangi bir nedenle görüşme gerçekleşmemişse daha önceden bildirilen numaralardan bir diğeriyle görüşebilir. Konuşma süresi görüşme başladığı andan itibaren on dakikayı geçemez. Ancak tehlikeli hükümlü oldukları idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen hükümlüler onbeş günde bir kez olmak ve on dakikayı geçmemek üzere sadece eşi, çocukları, annesi ve babası ile görüşebilir,

g) Hükümlünün, kurumun güvenliğini tehlikeye düşüren, suç oluşturan veya bir suça azmettirme ya da yardım etme sonucunu doğurabilecek konuşmalarda bulunduğu dinleme sırasında belirlendiğinde, görüşme derhâl kesilir. Bu hâlde hükümlü hakkında adli veya idari soruşturmaya esas olacak işlemler kurum en üst amiri tarafından yapılır,

h) Suç işlemek amacıyla kurulan silâhlı örgütün yöneticiliğini yapmaya devam eden, bu

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

konuda herhangi bir yöntemle, kurum içi veya dışındaki kişilere talimat veya mesaj veren hükümlülere idare ve gözlem kurulu kararıyla telefon görüşmesi hiçbir şekilde yaptırılmaz,

ı) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere görüşebilir,

j) Telefonla görüşme ücreti, görüşmeyi yapan hükümlü tarafından karşılanır. Görüşme için kullanılan telefon kartları kurum kantininde satılır. Müdürü bulunmayan kurumlarda telefon kartları, ücreti hükümlülerden alınmak koşuluyla görevli memurlar tarafından temin edilir,

k) Hükümlü bu maddede belirtilen telefonla görüşme hakkını kullanabilmek için 'Telefon Görüşme Formu' doldurur. Bu formda; telefon görüşmesi yapmak istediği kişiler ve bunlarla olan yakınlık derecesini, görüşme yapmak istediği sabit, cep telefon numaraları ile yurtdışı telefon numarasını, telefon görüşmesi yapacağı yakınlarının açık adreslerini belirtir ve gerekli belgeler eklendikten sonra idareye verir. İdare gerekli gördüğü takdirde gideri hükümlüden alınmak koşuluyla formdaki bilgilerin doğruluğunu araştırabilir. Telefon görüşme formunda yer alan bilgilerde değişiklik olması halinde hükümlü yeni bir form düzenleyerek idareye bildirir. Hükümlü tarafından formda gösterilmemiş olan kişilerle telefon görüşmesi yaptırılmaz,

l) Hükümlünün formda belirttiği bilgiler varsa değişiklikler deftere kaydedilir. Bu deftere, ayrıca telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası olup olmadığı ve varsa hücreye koyma cezasının infazına başlanıp başlanmadığı yazılır. Defter, bu işle görevlendirilmiş ikinci müdürün kontrolünde güvenlik ve gözetim servisi tarafından tutulur. Defterin sayfaları numaralanır ve mühürlenir; kaç sayfadan ibaret olduğu kurum müdürü tarafından tasdik olunur. Defterler, her an denetime hazır hâlde bulundurulur,

m) Telefonla konuşmak isteyen hükümlüler, 'Telefon Görüşme İstek Formu' doldurarak idareye verir. Bu formlar, hükümlü telefon görüşme defteri ile karşılaştırılır. Telefonla görüşmeye engel hâlleri bulunmayan hükümlülerin isim listesi bu işle görevli ikinci müdür tarafından kontrol ve tasdik edilerek infaz ve koruma başmemurluğuna verilir. Müdürü bulunmayan kurumlarda bu işlem infaz ve koruma başmemuru tarafından yapılır. Telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün bu görüşmeyi yapmasına engel bir hâli bulunması hâlinde bunun sebepleri gerekçelendirilmek suretiyle tutanağa yazılır ve bu tutanağın içeriği hükümlüye bildirilerek dosyasına konulur,

n) Konuşma sırası gelen hükümlünün kurum içindeki tehlikelilik durumu da dikkate alınarak gerekli güvenlik önlemleri alınmak suretiyle telefon görüşmesi yapılacak yere getirilir. Hükümlü, öncelikle konuşmasına kendi adını ve soyadını söyleyerek başlar. Görüştüğü karşıdaki kişiye, adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini isteyerek konuşmasına devam eder. Bu işlemin yapılması zorunlu olup, konuşma bittikten sonra, telefon görüşme istek formunun konuşmanın yapıldığına ilişkin bölümü doldurulur, konuşmayı yapan hükümlü ve görevli memur tarafından imzalanır. Bu formdaki bilgiler, deftere kaydedilmek üzere güvenlik ve gözetim servisine verilir,

o) Hükümlülere dışarıdan telefon açılmak suretiyle görüşme yaptırılmaz,

p) Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak hükümlünün, kendisinin veya görüşeceğini bildirdiği kişinin Türkçe bilmediğini beyan etmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişiyle Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmez,

r) Yabancı uyruklu hükümlülerin görüşmeleri için bildirdiği telefon numaralarının, bildirilen kişilere ait olup olmadığı, ayrıca; görüşmek istenen kişinin, belirtilen kişi olmadığı yönünde bir şüphe bulunması hâlinde, ilgili konsolosluk makamlarından bilgi istenir. Görüşme

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

yapılması talep edilen telefon numaralarının kime ait olduğunu gösteren, yetkili makamlarca düzenlenmiş resmî evrakın Türkçe tercümesi, hükümlünün yasal temsilcisi veya yakınları tarafından da ibraz edilebilir.

(3) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirler. Çocuk hükümlülerin telefonla konuşması hiçbir şekilde kısıtlanamaz ve engellenemez.

(4) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin, bu maddede belirtilen yakınları ile yaptığı telefon görüşmeleri, idare tarafından dinlenir ve elektronik aletler ile kayda alınır.

(5) Hükümlüler, açık ve kapalı kurumlarda, çocuk eğitimevlerinde araç telefonu, telsiz telefon veya cep telefonu ve benzeri iletişim araçlarını bulunduramaz ve kullanamaz.";

5. "Tutuklama kararının yerine getirildiği kurumlar" kenar başlıklı 180 inci maddesinde,

"(1) Tutukluluk kararları, 5275 sayılı Kanunun 111 inci maddesinde belirtilen kurumlarda yerine getirilir. Ceza infaz kurumlarının personel, görev, yetki ve sorumlulukları, kurulların oluşumu ve çalışması ile iç güvenlik hususlarıyla ilgili düzenlemeler tutukevlerinde de uygulanır.

(2) Tutuklular, hükümlülerden ayrı binalarda barındırılır. Tutuklular, bağımsız bir bina ayrılması mümkün olmadığı takdirde, kurumlarda, hükümlülerle bağlantısı olmayacak şekilde kendilerine ayrılan bölümlerde kalır. Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde tutuklu barındırılmaz.

(3) Ceza infaz kurumlarından hangilerinin tutuklulara tahsis edileceği Bakanlıkça belirlenir.";

6. "Kuruma kabul ve tutukluların barındırılması" kenar başlıklı 182 nci maddesinde,

"(1) Tutukluların kuruma kabullerinde ve bunların kurumlarda barındırılmasında, durumlarına uygun olduğu ölçüde 5275 sayılı Kanunun 112 ve 113 üncü maddeleri uygulanır.";

7. "Tutuklulara uygulanacak hükümler ve yükümlülükleri" kenar başlıklı 186 ncı maddesinde,

"(1) Tüzüğün; 1, 4, 6, 9 ilâ 14, 22, 24 ilâ 27, 29 ilâ 31, 40 ilâ 46, 67 ilâ 73, 75 ilâ 96, 99 ilâ 108, 110 ilâ 117, 119 ilâ 132, 143 ilâ 171, 174, 176 ilâ 179, 185, 188, 189 uncu maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.";

C) Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğin, 06/11/2009 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"le değişik "Ziyaretlerde konuşulacak lisan" başlıklı 41 inci maddesinde,

"Ziyaret esnasında görüşmelerinin Türkçe yapılması esastır. Ancak, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin beyan edilmesi halinde, Türkçe'den başka bir dilde konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmaların kurum güvenliğini veya kamu düzenini tehlikeye düşürecek nitelikte bulunması halinde haklarında idarî ve adlî işlem yapılır.

Yabancı uyruklu hükümlü ve tutukluların ziyaret ve avukat görüşlerinde, ücreti taraflarca karşılanmak koşuluyla bir tercümandan veya o dili bilen bir gönüllünün yardımından yararlanılabilir.";

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

II- Bakanlığımızca yayımlanan 22/01/2007 tarihli ve 45/1 No.lu "Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler" konulu Genelgenin "Ortak Etkinlikler" başlıklı Üçüncü Bölümünde yer alan "Ortak Etkinlikler" başlıklı maddesinin onüçüncü fıkrasında "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.” düzenlemesine yer verilmiştir.

III- Son yıllarda adalet sistemimizde reform niteliğinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere bir çok kanunla, insan hak ve hürriyetlerine uygun, çağdaş ve modern düzenlemeler getirilmiş olup, bunun yanı sıra ceza infaz kurumlarının fiziksel şartlarının iyileştirilmesi için de bir çok yeni proje hayata geçirilmiştir. Yapısal ve yasal düzenlemelerin tamamlayıcısı olarak tüzük, yönetmelik ve genelgeler çıkarılmıştır. Bunlarla, mevzuat alanındaki boşluğun giderilerek kurumların bütün faaliyetlerinin standart hâle getirilmesi amaçlanmıştır.

Öte yandan, ceza infaz kurumları, ulusal ve uluslararası denetim mekanizmaları tarafından düzenli olarak haberli ve habersiz denetime tâbi tutulmaktadır. Son yıllarda ceza infaz kurumlarımızda insan hakları ihlallerine ilişkin iddialar yok denecek kadar azalmış olup, Bakanlığımıza iletilen bu tür iddialar titizlikle takip edilerek yasal gereği yapılmaktadır.

Bu bağlamda, F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları da dâhil olmak üzere bütün ceza infaz kurumlarının faaliyet ve işlemleri aşağıdaki şekilde denetlenmektedir.

a) İdarî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığı müfettişleri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri ve diğer görevlileri tarafından denetlenmektedir. Ayrıca, il ve ilçe insan haklarını inceleme komisyonları da ceza infaz kurumlarını idarî yönden denetleyebilmektedir.

b) Adli denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, 16/05/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

c) Sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında, 14/06/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan ve halen 130 ağır ceza merkezinde faaliyet gösteren izleme kurullarının üyeleri, hâkim ve Cumhuriyet savcılarının oluşan adli yargı adalet komisyonlarıncı oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da, kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler. Anılan kurullar, 4681 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince, iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler. Sivil toplum denetimi kapsamında, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığınca il ve ilçelerde sivil toplum temsilcilerinden oluşturulan il ve ilçe insan hakları kurulları da ceza infaz kurumlarını ziyaret edip denetleyebilmektedir.

ç) Parlamento denetimi kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

d) Uluslararası denetim kapsamında ise ceza infaz kurumları, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

IV- Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülen yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

psiko-sosyal faaliyetlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla "Standartlar Sistemi"ne geçilmiştir.

Standartlar Sistemi, ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının her kurum için nitelik ve sayısal olarak belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmasını ve verimlilik esasına göre not verilerek takibini ifade etmektedir. Bu şekilde, F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen, sohbet dâhil her türlü etkinliğin takibi, denetimi, geliştirilmesi ve varsa aksaklıklarının giderilmesi için gerekli izleme sistemi oluşturulmuştur. Her infaz kurumuna ait çizelgeler üçer aylık dönemlerde yılda dört kez tanzim edilerek Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmekte ve bu işle görevlendirilen bir uzman ekip tarafından değerlendirilmektedir.

Sağlanan bu gelişmeye rağmen kurumlarımızda mevzuatın yeni olmasından kaynaklanan farklı uygulamalar olabilmektedir. Bu uygulamalar sırasında hak ihlallerine yönelik ileri sürülen iddialar da derhal soruşturulmakta ve yasal gereği yapılmaktadır.

V- İnfaz kurumlarında kötü muamele vakalarının yaşanmaması, bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için, Avrupa Birliğine katılım sürecinde mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış; bu kapsamda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 94, 95 ve 96 ncı maddelerinde "işkence", "neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence" ve "eziyet" suçları için ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını da içeren hürriyeti bağlayıcı cezalar öngörülmüştür.

VI- Öte yandan, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü'nün 88 inci maddesinin ikinci fıkrasının, 20/06/2009 tarihli ve 27264 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren (p) bendinde yapılan değişiklik ile hükümlünün, kendisinin veya görüşeceğini bildirdiği kişinin Türkçe bilmediğini beyan etmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilmesi hüküm altına alınmış, daha önce Türkçe bilinip bilinmediği yönünde kolluk kuvveti marifetiyle mahallinde yapılan araştırma uygulamasına son verilmiştir. Tüzükte yapılan bu değişikliğe paralel olarak, 06/11/2009 tarihli ve 27398 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik Yönetmeliğiyle, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin beyan edilmesi halinde, konuşmanın kayda alınması suretiyle Türkçe'den başka bir dilde konuşma yapılmasına imkân sağlanmıştır.

VII- Sohbet ve diğer ortak etkinliklerden yararlanacak hükümlü ve tutuklular, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılmakta; kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma, çalışma ve sohbet dâhil diğer sosyal-kültürel faaliyetlere katılmaları sağlanmaktadır. Programın süresi ile katılacak hükümlü ve tutuklu sayısı, her programın özelliğine, güvenlik şartlarına ve kurumun imkânlarına göre belirlenmekte, mevzuat gereğince, tehlikeli vasıftaki hükümlü ve tutukluların barındırıldığı yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında ve diğer kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde, sohbet dâhil tüm ortak etkinlikler on kişiyi aşmayacak gruplar halinde yürütülmektedir. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, tüm ceza infaz kurumlarında, hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırımı tâbi tutulmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalıklaşma yanında, hükümlü ve tutuklu profilinin çeşitliliği ve örgüt sayısındaki fazlalık nedeniyle, kurumların fizikî imkânları ve mevcut personel sayısı ile karşılanması mümkün olmayan grup sayılarının ortaya çıkmasına rağmen, kurumlardaki ortak alan etkinlikleri Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin belirlediği standartlara uygun yürütülmekte; eğitim, spor, sosyal-kültürel faaliyetler, iş-meslek eğitimi ve boş zaman etkinlikleri artarak devam etmektedir.

VIII- Ceza infaz kurumlarında çalışacak görevliler, özellikle lise ve tercihen üniversite mezunu kişiler arasından seçilmekte, tüm görevlilere dört ayrı personel eğitim merkezinde, meslekî

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik derslerin yanı sıra zorunlu ders olarak insan hakları ve uygulamaları ile uluslararası cezaevi standartları konusunda sürekli eğitim verilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında insan hakları bilincinin geliştirilmesi için kurum görevlileri ile sivil toplum kuruluşlarının katıldığı ortak seminer, konferans ve atölye çalışmaları yapılmakta, infaz kurumları birlikte ziyaret edilmektedir.

IX- Ceza infaz kurumlarının Dünya standartlarına kavuşması için, Avrupa Birliğinin fon ve uzman katkısıyla önemli projeler gerçekleştirilmiş olup, kabul edilen yeni projelerin bir kısmının uygulamaya geçmesi beklenmektedir.

Yapılan çalışmalar sonucunda Türk infaz kurumları, yönetim, eğitim, fiziksel yapı ve işleyiş olarak Dünyanın pek çok ülkesinden ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pek çoğunun infaz sistemlerinden daha iyi duruma getirilmiştir.

X- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden;

1. İzmir 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlüler tarafından, soru önergesine de konu edilen iddialara ilişkin olarak, 2009 yılı itibarıyla dört başvuru yapıldığı; başvurulardan birinin doğrudan Bakanlığımıza, ikisinin hem Bakanlığımıza hem de Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına; birinin ise Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına hitaben yapılmış olduğu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Bakanlığımıza iletildiği;

Söz konusu başvurularla ilgili olarak belirtilen iddiaların araştırılması yönünde İzmir Cumhuriyet Başsavcılığıyla gerekli yazışmalar yapıldığı; bu yazışmalar sonucunda başvurularda yer alan iddialara ilişkin adli ve idari soruşturmaların başlatıldığı;

Tutuklu ve hükümlülere yönelik keyfi uygulamalarda bulunduğu iddia edilen cezaevi idaresi ve personeli hakkında konuyla ilgili olarak birçok soruşturmanın yapıldığı; soruşturmalar neticesinde, iddiaların asılsız olduğunun tespit edildiği ve İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği;

2. Anılan Kurumda, iletişim hakkının kullanılmasıyla ilgili olarak disiplin cezası verilen hükümlü ve tutuklunun bulunmadığı;

3. Ziyaret gün ve saatlerinin blok ve oda numaralarına göre düzenlendiği; bulunduğu odayı değiştiren tutuklu ve hükümlülerin ziyaret gün ve saatlerinin de buna bağlı olarak değiştirildiği; kendi isteği veya güvenlik nedeniyle resen oda değişikliği yapılan tutuklu ve hükümlülere oda değişikliğiyle birlikte ziyaret gün ve saatinin de değişeceği hususunda önceden bilgi verildiği; ayrıca kurumda oda değiştiren hükümlü, tutuklu ve yakınlarının mağdur olmamaları için oda değişikliğinin akabinde yapılan ilk ziyaretçi kabulünde, eski ziyaret gün ve saatinde ziyaret yapmalarına izin verildiği; bu konudaki iddia ve şikâyetler üzerine yapılan soruşturmalar sonunda mevcut uygulamaların mevzuata uygun olarak yapıldığının belirlendiği;

Üç kişilik ziyaretçi kabul hakkının, Hükümlü ve Tutukluların Ziyâret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde uygulandığı, herhangi bir engellemenin olmadığı; açık görüşe katılan hükümlü ve tutukluların kimlik kontrollerinin yapılmasında zorunluluk bulunduğu, bazı hükümlü ve tutukluların fotoğraflı hükümlü kimlik kartı taşımak istememesi nedeniyle açık ziyaret sonrası kimlik tespitlerinin yapılamadığı için bu kişilerin açık görüş yapmasına kurum idresince izin verilmemekle birlikte, fotoğraflı hükümlü kimlik kartı taşımaları halinde açık ziyaret haklarını kullanmalarında bir engelin bulunmadığı;

4. Arama ve sayımların, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 46 ncı maddesi çerçevesinde yapıldığı; ziyaret saati bir saatten az hükümlü ve tutuklular da dahil olmak üzere odalara giriş ve çıkışlarda üst aramalarında hukuka aykırılık bulunmadığı, bu konudaki iddia ve şikâyetler üzerine yapılan soruşturmalar neticesinde mevcut uygulamaların mevzuata uygun olduğu görülerek kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verildiği;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

5. Kurum eğitim kurulunun kararıyla kuruma kabûlü engellenen bir gazete dışında hiçbir yayının bulunmadığı, kuruma girişi yasaklanan tüm yayınların toplatma kararına istinaden el konulan yayınlar olduğu;

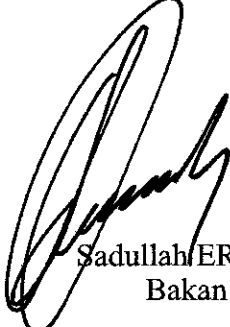
Her hükümlü ve tutuklunun ders kitabı hariç, kütüphaneden aynı anda ödünç alabilecekleri ve odalarında bulundurabilecekleri yayın sayısında, kütüphane ve kitaplık hizmetlerinin aksamaması, bulunan kitaplardan tüm hükümlü ve tutukluların eşit olarak faydalanması, oda ve koşullarda gereksiz sıkışıklığın ve birikmelerin önüne geçilmesi, ayrıca güvenlik zaafiyetine sebep olunmaması için, Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesinin 30 uncu maddesi hükmü gereğince Eğitim Kurulu kararıyla sınırlama getirilebildiği;

Buna karşılık, hükümlü ve tutukluların koşutaki boş vakitlerinde gerek kendi imkânlarıyla gerekse kütüphaneden temin etme yoluyla kitap, dergi, günlük yayın gibi yazılı eserleri okumalarının, kişisel gelişim ve iyileştirme sürecine olumlu katkı sağladığı göz önüne alınarak, kütüphaneye erişim ve buradan yararlanmak istenen yayın çeşidi ve sayısı konularında hükümlü ve tutuklulara her türlü kolaylığın gösterildiği; koşullarası kitap değişiminin hükümlü ve tutuklulara zimmetli bulunan kitap sayısının kontrolünü olanaksız kılması ve güvenlik zaafiyeti oluşturacağı gerekçesiyle uygun görülmediği;

Ayrıca, hükümlü ve tutukluların Eğitim Kurulu kararlarına karşı infaz hâkimliği nezdinde şikâyet, infaz hâkimliği kararlarına karşı da ağır ceza mahkemesi nezdinde itiraz haklarının bulunduğu,

Anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan